

МЕТАФОРА В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ У СВІТЛІ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Заскока В., студ. ПР-62,
Баранова С.В., к.філол.н., доц.

Одним із основних напрямів у вивченні метафори наприкінці ХХ - початку ХХІ століть є когнітивний. Когнітивісти вважають, що цей стилістичний засіб займає в когнітивній моделі мови центральне місце. Креативність метафори і її когнітивний потенціал розуміються і оцінюються дослідниками по-різному: одними вона приймається як інструмент пізнання, інші заперечують її як мовний знак, що володіє осмисленою семантикою. Основи для вивчення метафори як когнітивного засобу були закладені ще Аристотелем, який першим поставив питання про її евристичні можливості.

На думку когнітивістів, усі значення (лексичні, словотвірні, граматичні) пов'язані між собою метафоричними перенесеннями. У кожній метафорі є донорська і реципієнтна зони. Донорська зона завжди конкретна й антропоцентрична: для її породження широко використовується людина, зокрема її тіло (*ручка, ніжка, горло, вушко, ніс, око (очко), чоло* тощо), місцезнаходження у просторі та рух (укр. *він у жаху, його охопив жах*; engl. *he is fit to be tied; he flies into a passion*).

У когнітивній семантиці метафора стала робочим інструментом, методом опису полісемії, її типів, способів переходу від одного значення до іншого. Більше того, за допомогою метафори відтворюється історія значень, причини і послідовність їх появи, тобто досліджується діяхронічна семантика. Це є ще одним свідченням того, що когнітивна лінгвістика повертається до історико-філологічних, доструктуралістських традицій. Когнітивісти вважають, що діяхронічний опис є дуже важливим для інтерпретації полісемії в синхронії. Вони принципово не диференціюють закони історичного розвитку мови і їх синхронної будови. В залежності від особливостей семантики, як правило, розрізняють два типи метафор - мовні та мовленнєві. Мовленнєві метафори походять з конкретного тексту і завжди пов'язані з ним. Метафори служать для структурування навколишньої дійсності й керують інтелектуальною діяльністю людини та її вчинками. Водночас метафора є знаряддям формування нових ментальних категорій, утворення нових концептуальних систем, формування нового знання.